

A modalitás problémája *A tiszta ész kritikájában* (doktori kurzus)

DE BTK Filozófia Tanszék, 2025. január 16-18.

oktató: Lamár Erzsébet PhD (SZTE BTK Filozófia Tanszék)

A tömbösített kurzus célja, hogy rámutasson a modalitás konstitutív szerepére a tradicionális metafizika kanti kritikáján belül. A kurzus során először prekritikai, illetve a kritikai korszak modalitás-koncepciójával ismerkedünk meg, majd a transzcendentális analitika olvasása során megkíséreljük értelmezni a modalitás kategóriáinak szerepét a transzcendentális idealizmuson belül, végül pedig, mindezek összegzéseként arra a kérdésre igyekszünk választ találni, vajon modális dualista volt-e Kant.

Mivel az Analitika önmagában is terjedelmes és súlyos olvasmány, ezért ezen kívül mindössze egyetlen rövid prekritikai töredéket kérek olvasni. (Szekundér irodalmat a kurzus végén örömmel ajánlok az érdeklődőknek.)

Olvasmányok:

Kant, Immanuel: Transzcendentális analitika. In: U.ő: *A tiszta ész kritikája*. Ford. Kis János, Bp., Atlantisz, 2018, 115-298.

Kant, Immanuel: Az egyetlen lehetséges érv, amellyel Isten létezése bizonyítható. In: U.ő: *Prekritikai írások - 1754-1781*. Ford. Ábrahám Zoltán et. al., Bp., Osiris, 2003, 113-142. (Első fejezet)

Tematika:

január 16. csütörtök, 12:00 – 17:00 (kávészünettel) – A modalitás koncepciója a prekritikai korszakban és a fordulat éveiben

(I) A prekritikai Kant metafizika-kritikája: a *Beweisgrund* modális kategóriái

(II) Egy metafizika álma a székfoglaló előadásban – a fordulat előtti évek ellentétes tendenciái

január 17. péntek, 9:00 – 17:00 (ebédszünettel) – A modalitás koncepciója a transzcendentális analitikában

(I) 9:00 – 12:00 (kávészünettel)

(I.1) A TÉK rendszere és belső logikája; a szemléleti formák; az ítéletektől a kategóriákig

(I.2) A Dedukció-fejezet (13-27. §)

12:00 – 13:00 ebédszünet

13:00 – 17:00 (kávészünettel)

(II.1) Az A- és B-dedukció közti különbségekről, különös tekintettel a modalitás-problémára

(II.2) Az alaptételek analitikája/1. - Az íélőerő sematizmusa; Az alaptételek rendszere; A szemlélet axiómái és az észlelés anticipációi

január 18. szombat 9:00 – 13:00 (kávészünetekkel) – A dinamikus kategóriák empirikus alkalmazásának határai

(I) A tapasztalat analógiái

(II) Az empirikus gondolkodás posztulátumai; Az idealizmus cáfolata; *phaenomenon* vs. *noumenon*

(III) A kanti „modális dualizmus” lehetséges értelmezései és továbbgondolási lehetőségei